

AGDER LAGMANNSRETT

-----DOM-----

Avsagt: 15.06.2009

Saksnr.: 08-139232ASD-ALAG

Dommer:

Lagdommer
Kst. lagdommer
Lagdommer

Anders Bahr
Jan Helliesen
Erik Holth

Ankende part	Serge Dominique Teyssere	Advokat Daniel Løstegaard Olsen
Ankemotpart	Karoline Ringstad Klausen	Advokat Henrik Andreas Jensen
Ankemotpart	Bjarte Gjerde	Advokat Henrik Andreas Jensen

Saken gjelder erstatning etter felling av trær.

Eiendommen Bødkerbukt 4, gbnr 436/43 (og 657) i Arendal kommune, eies av Bjarte Gjerde og Karoline Ringstad Klausen. De kjøpte eiendommen av Nils Geir Frode Gundersen i 2005. Naboeiendommen Bødkerbukt 4a, gbnr 436/516, eies av Serge Dominique Teyssere. Han kjøpte sin eiendom av Nils Geir Frode Gundersen i 2006. Gbnr 43/516 ble i sin tid utskilt fra gbnr 43/436. Dette skjedde forut for de nevnte overdragelser i 2005 og 2006 til sakens parter. Begge eiendommene ligger med strandlinje til Hølen, som ligger ved utløpet av Nidelva. På eiendommen til Gjerde/Klausen står det et eldre bolighus samt en sidebygning, og det er anlagt en hage antakelig samtidig med bygging av det nåværende huset for ca 100 år siden. Da Gjerde/Klausen kjøpte eiendommen stod det sju store trær nede ved strandlinjen, tre av dem mot nord like ved og på grensen til Teysseres eiendom, og fire trær lenger syd. Treet på grensen mellom eiendommene var et ca 100 år gammelt asketre. De to andre trærne like ved eiendomsgrensen var noe yngre svartortrær. På eiendommen til Teyssere ble det på 80-tallet bygd et bolighus, som Teyssere har utvidet. Videre er Teyssere i gang med oppgradering av eiendommens utearealer med steinsettinger, terrasser, det er søkt om oppføring av en sjøbod, mv.

Da Gundersen solgte gbnr 436/43 og 657 til Gjerde/Klausen ble det blant annet tinglyst følgende erklæring som heftelse på eiendommen:

”Tre på tomtegrense mellom gnr. 436, bnr 43 og gnr. 436, bnr 516 skal kunne beskjæres etter ønske fra grunneier av gnr. 436, bnr 516, slik at det ikke er til sjenanse for noen av eiendommene.”

Teyssere beskær asketreet i nabogrensen ved en eller to anledninger etter at han overtok sin eiendom.

Den 5. september 2007 ble asketreet på eiendomsgrensen og de to nærstående svartortrærne felt av en profesjonell trefeller, som var engasjert av Teyssere.

Forholdet ble samme dag anmeldt til politiet av Klausen. Samtidig ble fremsatt krav om erstatning med 250 000 kroner. Anmeldelsen mot Teyssere er senere henlagt av politiet. Gjerde/Klausen har gått videre med erstatningskravet og reiste sak for Aust-Agder tingrett med krav om erstatning.

Aust-Agder tingrett har 25. juni 2008 avsagt dom med slik domsslutning:

- ”1. Serge Teyssere dømmes til, innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelser å betale Karoline Ringstad Klausen og Bjarte Gjerde 80 000 – åttusen – kroner.
2. Serge Teyssere dømmes til å erstatte Karoline Ringstad Klausen og Bjarte Gjerdens saksomkostninger med 85 607,- - åttifemtusen sekshundre og sju – kroner, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.”

Tingretten fant at det forelå erstatningsgrunnlag, idet Teyssere ikke hadde rett til å felle trærne. Videre fant tingretten at det forelå årsakssammenheng mellom den skadegjørende handling og det oppståtte tap, som ble utmålt på grunnlag av rimelige utgifter til gjenplantning av nye trær.

Teyssere anket dommen til Agder lagmannsrett. Ankeforhandlingen ble holdt i Arendal 4. juni 2009. Partene møtte med sine prosessfullmektiger og ga forklaring. Det ble hørt forklaring fra tre vitner, hvorav to som fjernavhør over telefon. Det ble videre foretatt befarings på eiendommene. For øvrig fremgår bevisførselen av rettsboken. Saken står i det vesentlige i samme stilling som for tingretten, dog slik at Teyssere i ankesaken legger til grunn at grenselinjen mellom eiendommene må flyttes noe mot Gjerde/Klausen og at han ikke lenger anfører at det foreligger muntlig avtale om felling av trærne.

Serge Teysseres påstandsgrunnlag:

Teyssere anfører at han var berettiget til å felle de tre aktuelle trærne, og at han følgelig ikke er erstatningsansvarlig.

Det anføres at asketreet står i nabogrensen, med tilnærmet likt areal fordelt på begge sider av eiendomsgrensen, og hvor treets kime klart er inne på Teysseres side av grensen. Prinsipalt anføres derfor at asketreet er i sameie mellom eiendommene, dog slik at det ikke har karakter av grensemerke etter naboloven § 12. I dette tilfellet er eiendomsgrensen merket med koordinater og markert i terrenget med grensepåler.

Som sameier til asketreet har Teyssere rett til å kreve sameiet oppløst, jf. sameieloven § 15. Han har på behørig måte varslet Gjerde/Klausen om at han ville felle treet. Dermed hadde Teyssere rett til å felle treet.

Subsidiært for asketreet og prinsipalt for de to svartortrærne anføres at Teyssere hadde rett til å felle trærne etter reglene i naboloven § 3 og eventuelt § 2.

I relasjon til naboloven § 3 anføres først at eventuelle offentlige reguleringsbestemmelser om at trær og vegetasjon i området bør forskånes for inngrep, ikke griper inn i forhold som (mellom partene) reguleres av naboloven.

Det er helt på det rene at avstandskravet i nabolovens § 3 i dette tilfellet er tilfredsstilt for de tre omstridte trærne.

Det var videre ikke "nemnande om å gjere" for Gjerde/Klausen å ha de tre trærne stående. Trærne stod langt borte fra deres hus og hindret nesten ikke innsyn og vind i forhold til hus og oppholdssteder for Gjerde/Klausen. Utsikten ble klart bedre for begge eiendommer når

trærne ble felt. Trærne berørte i det hele tatt Teysseres eiendom i langt større grad enn Gjerde/Klausens eiendom. Trærne var gamle og til dels døende.

Trærne var til ”skade eller serleg ulempe” for Teyssere. Først og fremst stod trærne så tett inn til hans eiendom at tilnærmet halvparten av treet befant seg inn over hans eiendom. Trærne var gamle og det falt stadig ned tørre greiner og blader. Det var fare for at trærne kunne falle ned på hans eiendom i sin helhet. Asketreet var delvis dødt, muligens på grunn av lovlig arbeid på Teysseres egen eiendom.

Utsikten og soltilgangen for Teyssere var meget sterkt begrenset som følge av trærne. I mai gikk solen ved 1100 tiden og kom først tilbake på deres solterrasse klokken 1630 på grunn av trærnes plassering. Det fantes ingen andre naturlige og egnede steder å oppholde seg på for Teyssere enn der hvor uteplassene var anlagt.

Det må også tas hensyn til i denne sammenhengen at alene klausulen i skjøtet for gbnr 436/43 mfl ga Teyssere rett til å beskjære det aktuelle asketreet. Når Teyssere således hadde anledning til å beskjære treet, vil det ikke fremstå som ”nemnande om å gjere” for naboeiendommen å felle treet eller det som eventuelt ville være igjen av treet etter beskjæring.

Spesielt for svartorene anføres at de må anses som tilnærmet kratt, som forøvrig var kuttet før, og som dessuten fremdeles har skudd fra roten i 3 – 4 meters høyde.

Naboloven § 2 gir også rett for Teyssere til å kreve de omstridte trærne felt. Askens plassering er klart i strid med § 2. Treet er utelukkende til unødvendig og urimelig skade for eiendommen. For øvrig vises til anførselene vedrørende naboloven § 3. De negative konsekvensene for hans eiendom overstiger markant eventuelle positive sider for Gjerde/Klausens eiendom. Interesseavveiningen mellom Teyssere og Gjerde/Klausen går klart i førstnevntes favør.

Uansett hadde Teyssere rett til å felle asken etter den tinglyste klausul i skjøtet til Gjerde/Klausen. I teksten i skjøtet er brukt ordet ”beskjære”. Formålet med klausulen var at eieren av gbnr 436/516 skulle ha kontroll over asken som stod kloss innpå huset og utearealet på eiendommen. Det var meningen med klausulen at eieren av denne eiendommen kunne felle treet dersom det ikke var tilstrekkelig bare å beskjære det. Det vises til forklaring fra tidligere eier av begge de impliserte eiendommene, og som var den som i sin tok initiativet til klausuleringen. Klausuleringen av naboeiendommen var ikke ment å skulle begrense de rettigheter som Teysseres eiendom hadde etter for eksempel naboloven.

Etter dette foreligger intet ansvarsgrunnlag.

Subsidiært anføres at det ikke foreligger noe økonomisk tap for Gjerde/Klausen.

De aktuelle trærne hadde ikke noen økonomisk verdi i seg selv eller for eiendommen utover verdien som fyringsved. Eiendommen har ikke fått noen verdireduksjon på grunn av trefellingen.

Det er ikke rettslig grunnlag for å kreve reetablering av et sameie i asketreet. Den økonomiske interessen for Gjerde/Klausen er i så fall kun halvparten av verdien av veden.

Atter subsidiært anføres at erstatningen er for høyt satt i tingretten. Det er ikke rett til full reetablering i slike saker. Det skal i høyden gis en rimelig erstatning. Det vises til dom i Borgarting lagmannsrett, LB-2006-179085. Det fremgår videre av dommen at kjøp av store og dyre trær i Tyskland vil være uforholdsmessig kostbart. (i et lignende tilfelle som her). Det vises til fremlagt prisoverslag fra Overland Utemiljø AS som dokumenterer et prisnivå vesentlig under tingrettens avgjørelse.

Når det gjelder svartoren, foreligger ikke mer enn en delvis skade. Her er det i dag flere skudd fra roten som er ca 3 – 4 meter høye. Det er her ikke grunnlag for noen reetablering. Det beste vil være å la ett eller flere rotskudd vokse, på samme måte som tidligere på dette sted. Det vises også her til forklaring fra vitnet Oveland.

Når det gjelder saksomkostningene for tingretten, krevde Gjerde/Klausen for politiet erstatning for trefellingen med ca 530 000 kroner, i stevningen til tingretten ca 184 000 kroner pluss saksomkostninger og deretter i et prosesskrift forut for hovedforhandlingen ca 244 000 kroner. Under hovedforhandlingen i tingretten ble kravet redusert til samme beløp som i stevningen. Formuleringen ”etter rettens skjønn, begrenset oppad til kr 184.375,-” kan ikke endre det faktum at det ble krevd et bestemt beløp som dertil var blitt redusert i forhold til påstanden ved innledningen til hovedforhandlingen.

Under enhver omstendighet vil det være så sterk tvil om resultatet i denne saken, at Teyssere ikke kan idømmes motpartens omkostninger selv om lagmannsretten skulle komme til at han har gjort seg skyldig i erstatningsbetingende handling. Saken reiser tvilsomme og dels prinsipielle rettslige spørsmål.

Teysseres påstand:

- ” 1. Serge Teyssere frifinnes.
2. Karoline Ringstad Klausen og Bjarte Gjerde dømmes in solidum til innen 2 uker å betale erstatning til Serge Teyssere for de omkostninger han har hatt i anledning saken for tingsrett og lagmannsrett.”

Bjarte Gjerde og Karoline Ringstad Klausens påstandsgrunnlag:

Ingen av de omtvistende trær er i sameie mellom eiendommene.

Oretrærne ligger godt inn på gbnr 436/43 tilhørende Gjerde/Klausen. Asketreet ligger med størstedelen av snittflaten inne på den samme eiendommen. Dermed er Gjerde/Klausen eneeier av trærne, også asken. Dette siste fremgår av Gjelsvik, Norsk tingsrett, 3. utg. 1936 side 188-189, og må ifølge Norsk Lovkommentar note 28 til naboloven § 12 regnes som gjeldende rett i dag.

Det er i dag ikke mulig å skaffe seg full oversikt over hvorledes trærne har påvirket eiendommen til Teyssere. Denne usikkerheten må Teyssere ha risikoen for, idet han ved selvtakt har kuttet trærne ned og således umuliggjort nærmere vurdering. Det vises til RG-2005-140 Agder.

Den tinglyste servitutt går foran reglene i naboloven og sameieloven, som begge er deklarasjon, se naboloven § 1 og sameieloven § 1. Lovene viker for avtale.

En normal språklig fortolkning av ordlyden i klausulen tilsier ingen rett til å felle treet. Det fremgår videre at begge eiendommers interesser skal ivaretas. Servitutten pålegger bnr 43 en servitutt. Logisk er det klart at man forutsatte at denne eiendommen eide treet og at servitutten grep inn i eierbeføyelsene til fordel for naboen. Men ordlyden gir anvisning på samarbeid.

Teyssere var blitt gjort kjent med servitutten. Han hadde fått utlevert originals kjøtet på gbnr 436/43 og tatt kopi av dette for eget bruk. Dessuten var han flere ganger av Gjerde/Klausen forklart hvorledes de oppfattet retten til beskjæring etter nærmere dialog mellom partene.

Når det dernest gjelder nabolovens regler, vil disse uansett utfylle den avtalte servitutt. Vilkårene for felling er ikke til stede etter naboloven §§ 2, 3 eller 12.

Allerede inngangsvilkåret i naboloven § 3 hindrer Teyssere i å felle treet. Det var ”nemnende om å gjere” for Gjerde/Klausen å ha trærne på eiendommen. Trærne skjermet for vind og innsyn. De hadde kulturell og estetisk verdi og var i harmoni med strøkets opprinnelige karakter. Det vises videre til at reguleringsplanen for området verner slike trær. Når dette inngangsvilkåret ikke er tilfredsstillt, er det unødvendig å foreta ytterligere vurdering av lovens krav. Teyssere hadde ikke rett til felling av treet etter naboloven § 3.

Trærne var heller ikke til urimelig eller unødig ulempe for Teyssere. Gjerde/Klausen hadde gitt uttrykk for at de var villige til å gå med beskjæring foretatt skånsomt og etter felles oppfatning. Teyssere hadde flere soleplasser på sin eiendom enn akkurat der hvor trærne

skygget. Det er alminnelig antatt at kravene for felling etter naboloven § 2 er strengere enn etter § 3. Tidsprioriteten er viktig etter særlig § 2. Teyssere har kommet til et område med gamle trær. Hans interesser i å få de gamle trærne fjernet for å tjene sine egne interesser, vil lett måtte vike for en rett til å la naboeiendommen bestå som før. Interesseavveiningen etter § 2 går klart i favør av Gjerde/Klausen, og regelen gir ikke Teyssere rett til å felle trærne.

Heller ikke naboloven § 12 gir rett til felling av trærne. Trærne var ikke ”nemnande til skade eller ulempe” for Teyssere.

Etter dette foreligger det ulovlig felling av de tre trærne på Gjerde/Klausens eiendom. Det er foretatt en erstatningsmessig handling. Det foreligger påregnelig årsakssammenheng mellom hans handling og den skade som er oppstått.

Spørsmålet blir hvilken erstatningsutmåling som bør foretas. Gjerde/Klausen har ikke anket tingrettens avgjørelse, og mener seg berettiget til den erstatning som tingretten har kommet frem til. Det er fremlagt for lagmannsretten tre verdivurderinger. Gjennomgangen av vurderingen fra Oveland Utemiljø AS viste at det meget lett ville tilkomme utgiftsposter som ikke var hensyntatt der.

Rettspraksis viser at en gjenanskaffelse i disse tilfellene som regel vil bli for kostbar. Forurensingsloven gir uttrykk for at rimelige utgifter til en reetablering bør erstattes og dette samsvarer med praksis.

Det må hensyntas ved utmålingen at det er foretatt ulovlig selvtækt, og at erstatningen således til en viss grad ivaretar pønale hensyn.

Saksomkostningsspørsmålet er korrekt avgjort i tingretten. Stevningen er formulert som erstatning utmålt etter retten skjønn, oppad begrenset til 184 375 kroner. Dette ble økt i et prosesskrift etter nye opplysninger, men man gikk under hovedforhandlingen tilbake til det opprinnelige maksimumsbeløpet. Dette var således samme påstand i stevningen som for tingretten.

Bjarte Gjerde og Karoline Ringstad Klausens påstand:

- ”1. Anken forkastes.
2. Serge Teyssere dømmes til å betale sakens omkostninger for lagmannsretten.”

Lagmannsrettens vurdering:

Lagmannsretten er kommet til samme resultat som tingretten og kan i det vesentlige slutte seg til tingrettens merknader.

I likhet med tingretten finner lagmannsretten at svartortrærne klart står inne på Gjerde/Klausens eiendom, og således tilhører deres eiendom som eneeie.

Når det gjelder asketreet, ble det stående i grenselinjen mellom eiendommene da gbnr 436/516 ble utskilt fra gbnr 436/43. Målinger viser at den største delen av snittflaten av roten ligger på gbnr 436/43. Det kan se ut som mye av underliggende rot ligger inne på samme eiendom, men dette er ikke klarlagt. Hvorledes treet vokste over snittflaten er det umulig i dag å si noe sikkert om. Selv om kimen i snittflaten er noe inne på Teysseres eiendom, kan man ikke trekke noen sikker konklusjon om hvorledes dette forhold er nedenfor snittflaten eller var ovenfor snittflaten. Teysseres handling har umuliggjort en best mulig observasjon, vurdering og konklusjon av treets nærmere utseende, stammens tykkelse og posisjon samt vinkler og greinenes retning.

I likhet med tingretten har lagmannsretten kommet til at størstedel av stammen ligger på Gjerde/Klausens eiendom. Lagmannsretten legger da til grunn at gjeldende rettsoppfatning tilsier at asketreet da tilhører deres eiendom i eneeie. Det vises til Norsk Lovkommentar, note (28) til naboloven § 12.

Et viktig bevismoment som støtter dette resultatet, er at det ved overdragelsen av gbnr 436/43 mfl til Gjerde/Klausen ble inntatt en servitutt med slik ordlyd som gjengitt innledningsvis i dommen her. Servitutten gir eieren av naboeiendommen gbnr 436/516 en rett til å fremme anmodning om beskjæring av asketreet i grenselinjen mellom eiendommene. En naturlig rettslig slutning fra etablering av en slik servitutt, er at gbnr 436/43 er eier av treet og således gir fra seg deler av eierbeføyelsene over treet. Slik har også Gjerde/Klausen oppfattet situasjonen.

Lagmannsretten kan heller ikke finne dekning for at den tinglyste rett for gbnr 436/516 til å beskjære asketreet ga Teyssere rett til, uten etter forutgående enighet med Gjerde/Klausen, å felle treet ved roten. Bakgrunnen for klausulen var at det var den samme familie (Gundersen) som tidligere eide begge de involverte eiendommene. Foreldrene bodde på gbnr 436/43 mfl som var hovedbølet, og sønnen eide gbnr 436/516 som var blitt utskilt fra hovedbølet. På den gamle eiendommen var det anlagt en hage ned mot vannet, med blant annet en natursteintrapp og gangsti i naturstein fra trappen og ned mot strandlinjen. Langs strandlinjen var det plantet store løvtrær i rekke, dog med et opphold i utsiktlinjen for huset, i det minste var det slik nå. De tre omstridte trærne stod nær og dels på grenselinjen mellom eiendommene og dannet et hjørne for den opprinnelige hagen.

For å ha en viss innflytelse over de tre trærne som stod nær den fraskilte eiendommen, ble servitutten inntatt etter ønske fra Nils Geir Frode Gundersen, som i 2005 eide begge eiendommer.

En naturlig språklig forståelse av klausulen gir herskende eiendom (bnr 516) rett til å beskjære og ikke rett til å felle treet i grensen. Hadde man den gang tenkt at felling ville være ønskelig, ville det vært meget enkelt å formulere dette klart og entydig. At Gundersen, under ankeforhandlingen, som vitne, ga uttrykk for at han nok mente at han hadde rett til felling, selv om han vanskelig kunne tenke seg selv inn i Teysseres disposisjoner, kan ikke endre den fortolkning som det er redegjort for over.

Gjerde/Klausen hadde gjentatte ganger gitt til kjenne sin oppfatning av klausulen, og at Teyssere ikke hadde rett til å hugge trærne ned. Ved en anledning hadde de endog hindret en påbegynt hugging av trærne ved å henvende seg til de trefellere som Teyssere den gang hadde engasjert. Teyssere valgte bevisst å heve seg fullstendig over den oppfatning som i det minste naboene hadde av de rettslige forholdene på stedet.

Lagmannsretten kan derfor ikke finne noe rettslig grunnlag i den tinglyste klausul for Teysseres felling av treet.

På den annen side finner lagmannsretten at den tinglyste klausulen ikke betyr at gbnr 436/516 har avskåret seg fra å anvende nabolovens regler om felling av trær.

Når det først gjelder lovens § 3, er det uomstridt at alle de tre aktuelle trærne stod så nær naboeiendommen at bestemmelsen kan gis anvendelse.

Første vilkår dernest i § 3 er at det ikke skal være ”nemnande om å gjera for eigaren” å ha treet stående. I likhet med tingretten finner lagmannsretten at det var viktig (nevneverdig om å gjøre) for eieren av gbnr 436/43 mfl. å bevare trærne. Uavhengig av de konkrete eieres subjektive oppfatning, er det her tale om en gammel eiendom med pent anlagt og opprettholdt hage i et strøk med flere tilsvarende eiendommer i et kulturlandskap med betydelig innslag av blant annet store løvtrær. Det er symptomatisk at det i reguleringsbestemmelsene for området fremgår at ”eldre hageanlegg, markante trær og vegetasjon som knyttes til kulturlandskapsverdiene i området bør forskånes for inngrep”. Ved siden av det estetiske element, ga trærne noe ly for vær og vind samt innsikt fra sjøen.

Det er da ikke nødvendig å drøfte nærmere de øvrige kravene i § 3. Teyssere hadde ikke rett til å hugge ned trærne etter § 3.

Når det gjelder naboloven § 2, kan heller ikke lagmannsretten, i likhet med tingretten, finne at bestemmelsen ga Teyssere rett til å felle trærne uten etter enighet med naboen. Selv om § 2 neppe vil medføre stort andre resultater enn § 3, er det i § 2 gitt anvisning på

en interesseavveining av de to berørte eiendommer som § 3 ikke gir anvisning på. Det er i rettspraksis antatt at ”kravene for fjerning (av trær) etter naboloven § 2 normalt er strengere enn kravene etter § 3”, se dom fra Hålogaland lagmannsrett 6. juli 1981.

Teyssere var fra første stund av den oppfatning at trærne nær eiendomsgrensen måtte ned. Han kjente ikke innledningsvis til den tinglyste klausul på gbnr 436/43, men fikk etter en stund informasjon og endog en kopi av klausulen. Hans oppfatning var spesielt at trærne tok altfor mye sol fra hans eiendom. Dertil hindret de utsikten mot sjøen og endelig var det mye nedfall fra trærne. Han var også etter hvert av den oppfatning at asken dels var død, muligens som følge av lovlig byggevirkksomhet på hans side av nabogrensen. Han mente derfor at den kunne bli farlig for hans eiendom og personer som oppholdt seg der.

Lagmannsretten finner, som tingretten, at trærne med full krone og tett løvverk, var til sjenanse for Teysseres eiendom. Trærne hindret solen flere timer midt på dagen på uteplassene som lå svært nær nabogrensen, mer utalt jo lenger fra midtsommer man var. Dette kunne imidlertid langt på vei blitt avhjulpet ved en skånsom beskjæring av trærne. Rimelig beskåret ville trærne beholdt sin funksjon for gbnr 436/43 og strøket omkring samtidig som gbnr 436/516 ville hatt akseptable solforhold. Stelte og noe tilpassede trær ville helt klart ikke vært til urimelig eller unødvendig skade eller ulempe for Teyssere og hans eiendom vurdert opp mot interessen i ha trærne stående på stedet.

Teyssere var helt på det rene med trærnes eksistens da han valgte å flytte til eiendommen, og han har fra første stund blitt informert om hvor viktig det var for naboene å beholde eiendommen og trærne i mest mulig opprinnelig stand.

Naboloven § 2 ga ikke Teyssere rett til å felle trærne.

Når det til slutt gjelder naboloven § 12 kan lagmannsretten helt ut slutte seg til tingrettens merknader. Teyssere kunne ikke hugge alle trærne helt ned med hjemmel i § 12, som gir rett til å kreve fjernet deler av trær som har kommet inn over eiendomsgrensen. Lagmannsretten kan heller ikke se at Teyssere gikk frem på den måten som § 12 gir anvisning på. Selv om han, overfor naboene, har gitt uttrykk for, og for øvrig har vist i gjerning, at han mente at trærne burde kuttes ned, har han ikke tatt dette opp med naboene på en skikkelig måte i september 2007, men valgte uten særskilt forvarsel å kutte trærne ned. Naboene var ikke hjemme den aktuelle dagen og kom hjem først etter at trærne var felt.

Det er ingen tvist om at Teyssere med vilje har felt de tre trærne ved innleid hjelp. Han hadde ikke rett til å felle trærne. Det foreligger dermed ansvarsgrunnlag.

Utgangspunktet for erstatningsutmålingen finnes i skadeserstatningsloven § 4 – 1. Skadelidte skal ha dekket sitt økonomiske tap.

Det riktige utgangspunkt blir i denne saken å vurdere hva det innen rimelige og fornuftige rammer vil koste å reetablere situasjonen fra tiden før felling av trærne.

Det er i saken presentert tre ulike fagkyndige beregninger fra ca 46 000 kroner til ca 244 000 kroner:

Tingretten har kommet til at 80 000 kroner vil gi skadelidte en rimelig kompensasjon for det tap de har lidt.

Lagmannsretten finner at beløpet vil være en rimelig kompensasjon for den oppståtte skade. Det vises til Borgarting lagmannsretts dom 8. november 2008 som gir anvisning på kompensasjon av rimelige kostnader i lignende tilfeller som her.

Selv om det muligens vil være enklere å la svartoren vokse fra gjenværende stubbe/røtter enn å plante helt nye trær, vil det også i førstnevnte alternativ være nødvendig med stell for å oppnå et best mulig resultat. For asketreet er det umulig på kort sikt tilnærmet å reetablere et 100 år gammelt tre. Det må plantes et stort tre som, etter det opplyste, må hentes fra utlandet. Det er vanskelig på stedet å komme til med maskiner for rydding, klargjøring og selve plantingen av treet. Muligens blir det nødvendig med lekter med kran mv.

Lagmannsretten har lagt vekt på at Gjerde/Klausen gjentatte ganger hadde gitt uttrykk for sitt syn på beskjerping av trærne, og at de ved en anledning endog hadde stanset Teyssere i et forsøk på felling av asketreet. Uten hensyn til denne klart uttalte holdning fra de nærmeste naboene, valgte Teyssere allikevel å hugge trærne ned. Det er således en sterkt kritikkverdig handling, hvor også prevensjonshensyn og rimelighetsbetraktninger tilsier at skadelidte gjennom erstatningsutmålingen blir anstendig kompensert.

Alt i alt vil tingrettens skønnsmessig fastsatte beløp danne et rimelig utgangspunkt for det arbeid som må gjøres på eiendommen til Gjerde/Klausen. Det vises for øvrig til tingrettens merknader.

Anken har ikke ført frem. Gjerde/Klausen har vunnet saken. Etter tvisteloven § 20 – 2(1) har de krav på full erstatning for sine sakskostnader. Lagmannsretten finner ikke at unntaksreglene i § 20 – 2 kommer til anvendelse.

Omkostningsspørsmålet for tingretten er avgjort etter tvistemålslovens regler. Også lagmannsretten skal vurdere tingrettens avgjørelse om saksomkostningene etter tvistemålslovens regler. Spørsmålet er om Teyssere i tingretten tapte saken fullstendig, jf. tvistemålsloven § 172 første ledd eller om saken ble dels vunnet og dels tapt, jf. § 174. Gjerde/Klausen har fra stevningen og frem til påstanden ved avslutningen av

hovedforhandlingen i tingretten lagt ned påstand om erstatning fastsatt etter rettens skjønn. I stevningen er det inntatt en øvre begrensning på 184 375 kroner, som refererer seg til en innhentet sakkyndig tapsberegning. I et senere prosesskrift økes det øvre taket til 224 062 kroner. Under hovedforhandlingen i tingretten reduseres den øvre grensen til samme beløp som i stevningen. Når Gjerde/Klausen hele tiden har lagt ned krav om erstatning fastsatt etter rettens skjønn, finner lagmannsretten at mellomliggende heving av maksimumsbeløpet ikke medfører at saken anses dels vunnet og dels tapt. Teyssere tapte saken i tingretten fullstendig, jf. tvistemålsloven § 172. Lagmannsretten kommer derfor til samme resultat som tingretten, slik at anken også på dette punkt blir å forkaste.

Advokat Jensen har lagt frem omkostningsoppgave for lagmannsretten med til sammen 52 835 kroner, hvorav salær for lagmannsretten utgjør 45 825 kroner, begge beløp eksklusive merverdiavgift. Salæroppgaven er presentert for ankende part i rettsmøtet, og det fremkom ikke innsigelser. Lagmannsretten finner omkostningsoppgaven rimelig og legger den til grunn. Samlet omkostningskrav for lagmannsretten inkludert merverdiavgift utgjør derfor 66 044 kroner.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Anken forkastes.
2. Serge Teyssere dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom å betale erstatning til Bjarte Gjerde og Karoline Ringstad Klausen for sakskostnader for lagmannsretten med 66 044 kroner inkludert merverdiavgift.

Anders Bahr

Jan Helliesen

Erik Holth